

POPOVEC

1. OPĆI I ADMINISTRATIVNI PODACI

Županija	Krapinsko - zagorska
Grad/općina	Grad Krapina
Naselje	Velika Ves
Katastarski podaci	k.č. 6/1, 6/2, 1/1, 1/2, 1/3, 95/1, 96/2, 96/3, 36/3, 36/4, 96/1, 96/4, 97/4, 97/3, 97/2, 97/5, 99/2, 99/4, 99/3, 97/6, 97/1, 98/2, 98/3, 98/4, 98/5, 98/6, 98/7, 21/2, 21/1, 22/2, 22/1, 20/3, 20/2, 20/4, 20/1, 18, 19, 16/4, 16/3, 16/2, 15/6, 15/5, 15/4, 15/3, 15/8, 15/7, 15/2, 15/1, 92/3, 92/2, 92/1, 91/14, 91/13, 91/12, 91/8, 91/7, 91/6, 91/4, 91/3, 91/5, 17, 16/5, 16/1, 1628/1, 8/1, 14/10, 14/9, 14/8, 14/7, 14/6, 14/5, 11/4, 14/3 k.o. Velika Ves
Naziv	Dvorac Popovec
Nadležnost	Konzervatorski odjel u Krapini
Glavna datacija	17. stoljeće
Naručitelj	Nepoznat (kasnije u vl. obitelji Kulmer)
Vlasništvo	Državni arhiv u Varaždinu
Pravni status	Z-1571
Namjena	Kulturna (arhivsko spremište)

Povijesni katastar imanja iz 1860., zona zaštite na DOF podlozi

2. SMJEŠTAJ, ORGANIZACIJA I SASTAVNICE CJELINE

Dvorac Popovec smješten je na blago povišenom platou nedaleko od ceste koja vodi kroz naselje Veliku Ves prema Krapini. Južno od dvorca, na mjestu povijesnih vrtova i voćnjaka, nalaze se zasade voćki (jabuke), dok je u sjevernom dijelu imanja i danas gospodarska zona. Osim jedne očuvane povijesne gospodarske zidanice, u tom je prostoru parking i nekoliko manjih pomoćnih objekata.

2.1. DVORAC

Dvorac je jednokatna građevina sa četiri krila nejednake duljine zbog čega u središtu nije formirano pravilno pravokutno dvorište. Naime, južno krilo je nešto kraće, dok zapadno egzistira gotovo u formi istaka u čijem prizemlju je veža. Dvorište je stoga u jugozapadnom dijelu otvoreno.

Unutar triju krila (sjeverno, istočno, južno) nejednakih dužina i širina, uz vanjske perimetralne zidove nižu se prostorije, a uzdužni hodnici se protežu duž dvorišnih pročelja. U prizemlju je riječ o arkadno rastvorenim hodnicima, dok su u katnoj etaži prvotne arkade zazidane i zamijenjene prozorima. Glavne reprezentativne prostrije su središnje prostorije istočnoga krila. Unutar južnog krila bila je kapela koja je zapremala visinu dviju etaža. Uz južno kraće krilo naknadno je prigrađeno stubišno tijelo s glavnim portalom kroz koji se pristupa dvorcu.

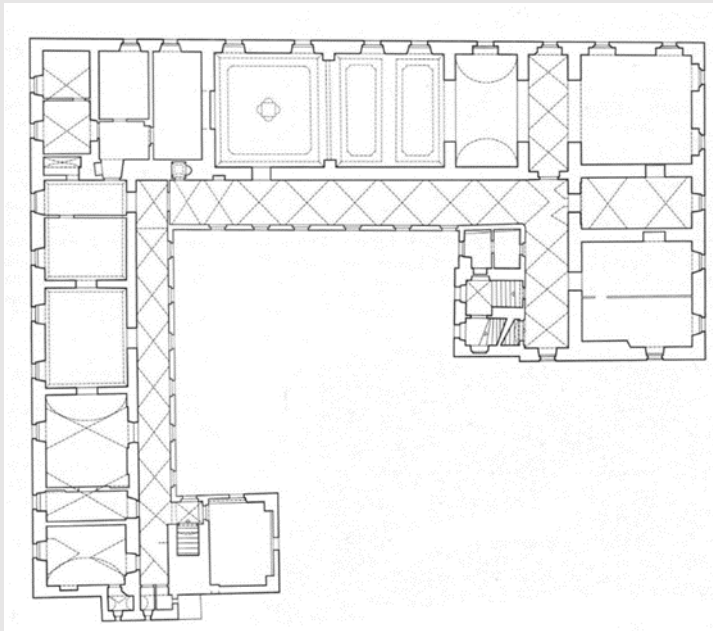
Dvorac je građen kamenom i opekom. Podrumske prostorije svođene su bačvastim svodovima. Prostorije prizemlja zaključuju bačvasti i križni svodovi, dok se u prostorijama kata koriste bačvasti i križni te zrcalni svodovi (u glavnim prostorijama). Neke su katne prostorije zaključene stropovima. Svi su hodnici u obje etaže zaključeni križnim svodovima.

Sva vanjska pročelja ritmizirana su prozorskim osima relativno ujednačena ritma te glatko žbukana, bez arhitektonske plastike. Dvorišna su pročelja jednako tretirana s tim da im je prizemlje rastvoreno arkadama na stupcima, dok su nekadašnje arkade katnih hodnika na toskanskim stupovima zamijenjene zazidima s pravokutnim prozorima.

Plastični akcent dvorišnog prostora predstavlja glavni portal na dozidanom stubišnom tijelu kojeg naglašavaju stepenice obrubljene dvama kvadratičnim stupovima. Portal potječe s kraja 19. stoljeća, iz vremena dogradnje stubišnog volumena, o čemu svjedoči njegovo historicističko oblikovanje. Unutar prekinuta zabata nalazi se grb tadašnjih vlasnika - obitelji Kulmer.

Od opreme je sačuvana vratna stolarija prostorija prvoga kata, podne kamene i keramične ploče, štuko ukrasi na svodovima glavne prostorije istočnoga krila, tragovi oslika nekadašnje kapele. Značajnih radova na dvorcu nije bilo, građevina se održava i u funkciji je arhivskog spremišta. Nedavno je zamijenjen dio vanjske stolarije.

2.2. GOSPODARSKE ZGRADE

Prema katastarskoj karti iz 1860. godine gospodarska zona u sjevernom dijelu imanja obuhvaćala je desetak zgrada od kojih je do danas očuvana samo jedna. Riječ je o zidanoj prizemnici izduljene L osnove, dvostrešnog krrovišta, čija je vanjšina dijelom izmijenjena. U vlasništvu je poljoprivredne zadruge.

2.3. PERIVOJ

U južnom dijelu imanja bio je veliki vrt (voćnjak i cvjetnjak) koji je sezao do južnog i sjevernog pročelja dvorca, dok su manji vrtovi bili i uz zgrade u gospodarskoj zoni. Danas se na površini velikog vrta prostire voćnjak (nasade jabuka), koji je proširen i na okolne površine.

3. STANJE

Na zidovima te svodovima i stropovima uočavaju se pukotine i deformacije uslijed velikih opterećenja arhivskom građom. Dijelovi krovišne konstrukcije imaju progibe. Kapilarna vlaga prisutna je u donjim zonama prizemlja (trijem) i u podrumskim prostorijama te štetnim utjecajem doprinosi lošem stanju vanjskih žbuka i ukupne zidne strukture. Dvorac je dodatno oštećen u potresu od 22.3.2020. što pokazuju proširenja prethodno nastalih pukotina.

4. VALORIZACIJA

Dvorac je formiran sukcesivno tijekom 17. stoljeća kao višekrilna cjelina s unutarnjim četverokutnim dvorištem uokvirenim arkadnim hodnicima. Riječ je o kasnorenesansnom konceptu zatvorenog karaktera, usprkos činjenici što je dvorište ostalo otvoreno zbog dva kraća krila (južnog i zapadnog). Prostorna koncepcija, zasnovana na nizanju prostorija duž vanjskih perimetralnih zidova i uzdužnim hodnicima s orijentacijom na dvorište, potpuno izostavlja bilo kakvu naznaku isticanja središnje

prostorne osovine. Kao rezultat prostorne dispozicije, pročelja su jednako tako tretirana bez isticanja centralne osi ili odnosa subordinacije. Intervencije s kraja 19. stoljeća, iz razdoblja kada u vlasništvo ulazi obitelj Kulmer, nisu promijenile niti utjecale na karakter dvorca. On je naime do danas, usprkos svojoj slojevitosti, svjedočanstvo višekrilnog kasnorenesansnog nizinskog dvorca s očuvanim volumenom, prostornim konceptom i konstruktivnim elementima.

Skladno uklopljen u zagorski krajolik, okružen zasadama voćnjaka, ovaj dvorac artikulira širi prostor kojem pripada što mu priskrbiljuje visoku ambijentalnu vrijednost. Nekadašnje feudalno imanje umjesto perivoja s ribnjacima imalo je veliki vrt s voćnjakom i cvjetnjakom, dok je u gospodarskoj zoni bilo čak desetak zgrada, što svjedoči o snažnoj gospodarskoj aktivnosti na imanju.

Dvorac Mirkovec pripada skupini kasnorenesansnih nizinskih dvoraca koji su tijekom vremena prilagođavani potrebama i načinu života vlasnika te predstavlja svjedočanstvo o načinu života najvišeg staleža ondašnjeg društva.

5. MJERE ZAŠTITE I PREPORUKE ZA OBNOVU I PRENAMJENU DVORCA I PRIPADAJUĆIH DIJELOVA KOMPLEKSA

Dvorac, k.č.br. 5 k.o. Velika Ves – stupanj zaštite: D2

Obzirom na visok stupanj očuvanosti arhitektonskog koncepta dvorca 17. stoljeća kao i kasnijih povijesnih slojeva kojima je definirano današnje stanje, kod obnove je potrebno primijeniti konzervatorske metode (sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena, artikulacije i oblikovanja pročelja, prostornog ustroja, konstruktivnih elemenata i sačuvanih dijelova opreme interijera. Moguće su određene intervencije u interijeru s ciljem zadovoljavanja nove funkcije.

Gospodarske zgrade, k.č.br. 1/2 k.o. Velika Ves – stupanj zaštite: G2

Zgrada smještena neposredno uz dvorac sa sjeverne strane obnavlja se u zatečenom stanju uz moguće rekonstrukcije s ciljem poboljšanja njena oblikovanja, u skladu s povijesnim obilježjima. Primijenit će se konzervatorske metode (sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena te artikulacije i oblikovanja pročelja. Unutarnji prostor je moguće prilagoditi potrebama nove namjene.

Gospodarske zgrade, k.č. 1/1, k.o. Velika Ves- stupanj zaštite: G3

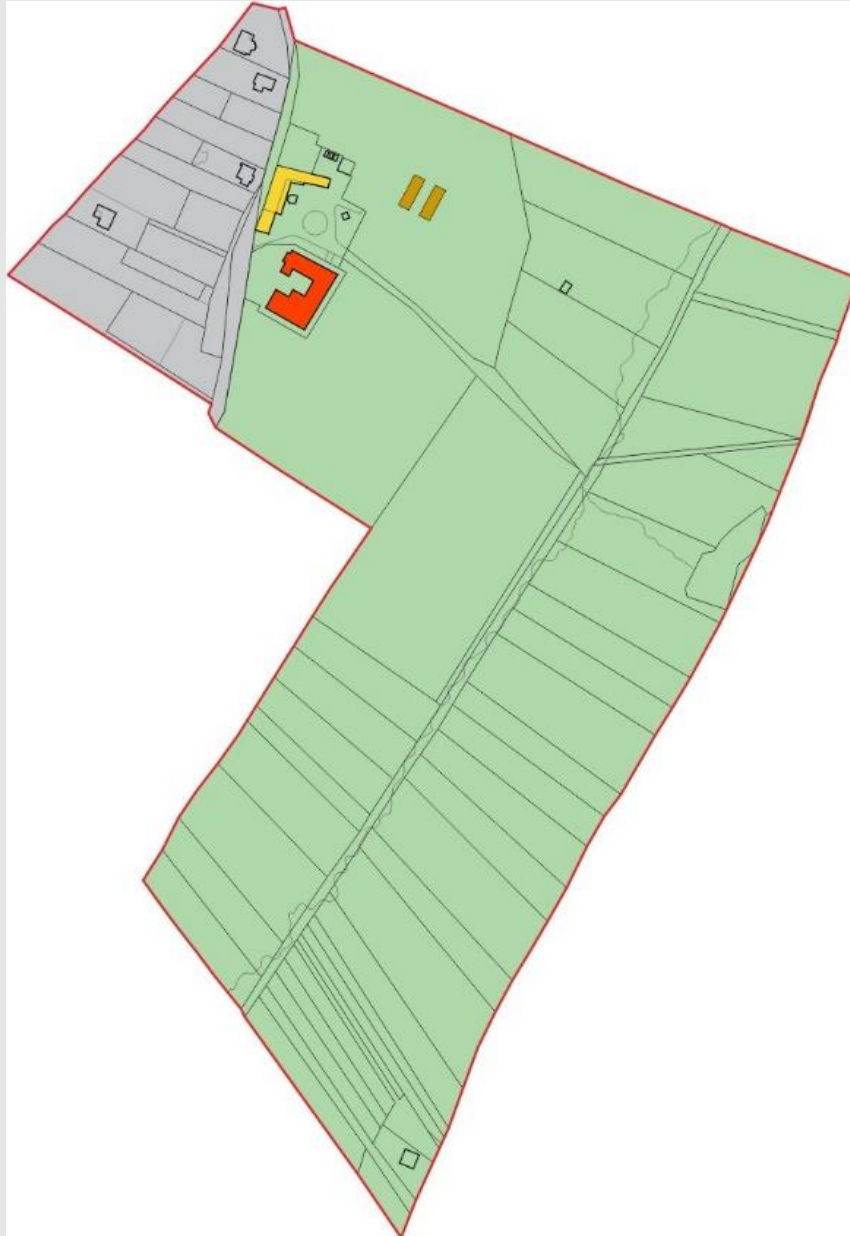
Na mjestu dviju povijesnih gospodarskih zgrada moguća je nova izgradnja u smislu faksimila povijesne zgrade (ukoliko postoji dokumentacija ili drugi materijalni izvori informacija na temelju kojih je moguće izvesti faksimil) ili suvremenog oblikovanja u osnovnim gabaritima povijesne zgrade koja se nalazila na tom mjestu.

Okoliš – stupanj zaštite: P3

Okolo dvorca potrebno je očuvati zelenu zonu s mogućim novim načinom oblikovanja ili novim sadržajima koji su usklađeni s karakterom prostora.

Recentna izgradnja – stupanj zaštite: R1

Za zatečenu izgradnju (uglavnom obiteljske i gospodarske zgrade) valorizaciju i smjernice donosi nadležni konzervatorski odjel.

DVORAC

Primjena konzervatorskih metoda (održavanje, sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena, artikulacije i oblikovanja pročelja, prostornog ustroja, konstruktivnih elemenata i sačuvanih dijelova opreme interijera. Moguće su određene intervencije u interijeru s ciljem zadovoljavanja nove funkcije.

GOSPODARSKE ZGRADE

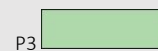

Primjena konzervatorskih metoda (sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena te artikulacije i oblikovanja pročelja. Unutarnji prostor je moguće prilagoditi potrebama nove namjene.

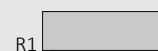
Nova izgradnja u smislu faksimila povijesne zgrade (ukoliko postoji dokumentacija ili drugi materijalni izvori informacija na temelju kojih je moguće izvesti faksimil) ili suvremenog oblikovanja u osnovnim gabaritima povijesne zgrade koja se nalazila na tom mjestu.

PERIVOJ

Očuvanje zelene zone ili parterno uređenje bez nove izgradnje, sve usklađeno s karakterom prostora (prema konzervatorskim smjernicama nadležnog konzervatorskog odjela).

RECENTNA IZGRADNJA

Valorizaciju i smjernice donosi nadležni konzervatorski odjel.

6. BIBLIOGRAFIJA I DOKUMENTACIJA

Obad Šćitaroci, Mladen; Dvorci i perivoji Hrvatskog zagorja, Školska knjiga, Zagreb, 2005.

Umjetnička topografija Hrvatske: Krapinsko-zagorska županija, Institut za povijest umjetnosti, Zagreb, 2008.

Konzervatorsko – restauratorska istraživanja, CONEX d.o.o.; Zagreb, 1998

Arhitektonski snimka postojećeg stanja, CONEX d.o.o., Zagreb 1999.

Projekt sanacije konstrukcije, projekt statičke sanacije, CONEX d.o.o., Zagreb 1998.

Adaptacija i sanacija suterena za potrebe spremišta arhivskog sabirnog centra - I faza jugoistočno krilo; idejno rješenje, snimak postojećeg stanja, troškovnik; CONING INŽENJERING, Varaždin, 2007.

Dvorci i kurije sjeverne Hrvatske – stanje i mogućnosti njihova uključivanja u suvremeni život, grupa autora, Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, Zagreb, 1970.